בין שאין בהן רביעית ובלבד שיהו כלי שרת אמר רב אדא בר [א] אחא [א] בקודח בתוכו [ב] והא [ג] ממנו [ג] אמר רחמנא [ב] ירחצו [ב] לרבות כלי שרת אי הכי כלי חול נמי אמר אביי כלי חול לא מצית אמרת מקל וחומר מכנו ומה כנו שנמשח עמו אינו מקדש כלי חול שאינו נמשח עמו אינו דין שאינו מקדש וכנו מגלן [ד] דתניא ר' יהודה אומר יכול יהא כנו מקדש כדרך שהכיור מקדש תלמוד לומר [ג] ועשית כיור נחשת וכנו נחשת לנחשת הקשתיו ולא לדבר אחר אמר ליה מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא מה לכנו שאין עשוי לתוכו תאמר בכלי חול שעשוי לתוכו אלא ממנו [ג] למעוטי כלי חול אי הכי כלי שרת נמי הא רבי רחמנא ירחצו ומה ראית זה טעון משיחה כמוהו וזה אין טעון משיחה כמוהו: אמר ריש לקיש [ד] כל המשלים למי מקוה משלים למי כיור [ה] לרביעית אינו משלים למאי אילימא למעוטי [ו] טיט [ז] הנדוק [ד] היכי דמי אי דפרה שוחה ושותה ממנו אפי' לרביעית נמי ואי אין פרה שוחה ושותה ממנו אפילו למקוה נמי אין משלים אלא למעוטי יבחושין אדומין [ה] אפילו בעינייהו נמי דהא תניא רשב"ג אומר [ז] כל שתחילת בריתו מן המים מטבילין בו ואמר רב יצחק בר אבדימי [ח] מטבילין בעינו של דג אמר רב פפא [ט] למעוטי נתן סאה ונטל סאה [י] דתנן [י] מקוה שיש בו מ' סאה מכוונות נתן סאה ונטל סאה הרי זה כשר ואמר רב יהודה בר שילא אמר רב אסי א"ר יוחנן [כ] עד רובו אמר רב פפא אם קדח בו רביעית מטבילין בו מחטין וצינוריות הואיל ומהכשירא דמקוה אתיא א"ר ירמיה אמר ריש לקיש מי מקוה כשירים למי כיור למימרא דלא [ו] מים חיים נינהו והתניא [ל] במים [ז] ולא ביין ולא במזוג במים לרבות שאר מים וק"ו למי כיור מאי ק"ו למי כיור לאו דמים חיים נינהו לא (לקדוש) דקדיש וקדישי מעליותא היא והא תנא רבי [ז] שמואל [י] מים שאין להם שם לווי

בין שאין בהן רביעית. הלוג מים ואע"ג דליכא [ה] שיעורא (א) גבי נטילת ידים לגבי קידוש לא בעינן שיעור: **בקודח (ב) בתוכו.** קודח דופנו של כיור ותוחב בתוכו כלי קטן ומקצתו לחוץ ויונק מימי הכיור ומוציא [ו] אבל באפיה נפשיה בעינן שיעור ארבעה כהנים: **והא ממנו כתיב.** אמתני' פריך דאמר כל כלי שרת ראויין הם לקדש [ו]: **ירחצו.** ובקרבתם אל המזבח ירחצו קרא יתירא הוא האי ירחצו דהא כתיב לעיל מיניה ורחצו ממנו וסמיך ליה בבואם אל אהל מועד ובקרבתם אל המזבח לא לכתוב ירחצו דהא אורחצו הסמוך קאי: **שנמשח עמו.** ונתקדש במשיחתו כמותו אינו מקדש ידים ורגלים: **לנחושת הקשתיו.** לא בהיקשא יליף לה אלא כלומר [דימיתיו לכיור] להיות של נחשת הכן כמו הכיור (דימיתיו לכיור): **ולא לדבר אחר.** לא היקשתי שניהם בפסוק אחד ללמוד שאר דברים ולומר שכנו מקדש כמותו דמדאיצטריך למיכתב נחשת גבי כנו זימנא אחריתי שמע מינה לאו לאקשינהו בעי דאי איתקוש נחשת נמי ניתי בהיקשא אלא שמע מינה למאי [יא] דדמיא פריש בהדיא ולמאי דלא פריש לא דמיא: **לנחשת.** לענין נחשת הקשתיו [יב]: **הקשתיו.** דימיתיו: **כל המשלים למקוה.** במסכת מקואות (פ"ז מ"א) תנן יש מעלין ולא פוסלין. מעלין משלימין לארבעים סאה. והתם מפרש להו: **משלים למי כיור.** לשיעור ד' כהנים: **לרביעית.** של נטילת ידים אינו משלים: **למעוטי מאי.** אתא דאין משלים לרביעית: **אילימא למעוטי טיט הנדוק.** שהוא מן המעלין את המקוה כדקתני התם: **נדוק** [יג]. דק שראוי להריקו מכלי אל כלי: **אי דפרה שוחה ושותה ממנו.** שאינו עב ליפסל משתיית בהמה: **אפי' לרביעית נמי.** [יד] דכל זמן שנפסלו [טו] משתיית בהמה בין בכלי בין בקרקע פסולין הא לא נפסלו כשרין: **אפי' למקוה נמי לא.** דלא נדוק [טז] הוא: **יבחושין אדומין.** כמין יתושין בלא כנפים כלכך שגדל בשולי חביות של יין שלנו מנחון. יבחושים דקין אף הן נבראים מן המים: **אפי' בעינייהו נמי.** אם כל המקוה נעשה מהן כשר ור"ש לקיש נקט ליסנא דהשלמה: **בעינו של דג.** דג גדול שנימוק שומן עינו בתורו: **למעוטי נתן סאה ונטל סאה.** למעוטי הנך מינים דתנן בהן לגבי מקוה (שם מ"ב) פעמים מעלין ופעמים אין מעלין מי פירות וכל משקה שאינו מים ותמד משהחמיץ וקתני התם פעמים מעלין פעמים אין מעלין כיצד מקוה שיש בו ל"ט סאין ונפלה סאה מהן לתוכ' לא העלתהו פירות לא השלימתהו ואף לא פסלתו פעמים דמעלין כיצד היו בתוכו ארבעים סאה מכוונות נתן סאה מאלו המינים ונטל סאה אחר הנתינה כשר דבטלו להנך [יז] קמאי במקוה השלם הילכך כי חזר ונטל לא מיפסיל נמצא שהמקוה הזה נשלם על ידיהם לכשנטל סאה. ודכוותיה בנטילת ידים לא משלמי שאם היתה [יח] בו רביעית מים ונתן ממינים הללו לתוכו רובע רביעית ונטל כנגדם פסולה דלא חשיבא שיעור זוטרא דרביעית לבטולינהו: **עד רובו.** אם עירב בו ממינין הללו עד רובו של מקוה ולא רובו בכלל ע"י נתינת ונטילת סאה כשר: **אם קדח רביעית.** בדופן המקוה והמים נמשכין שם ואף על פי שנתמעטו המים ואין מעורבין מי המקוה באותה קדיחה: **מטבילין בו מחטין כו'.** צינוריות מזלגות קטנות של טווי זהב: **מי מקוה.** אף על פי שאינן חיין: **כשרים.** להשליך הכיור בתוכו [יט] למלאות מהן ולתת לתוכו: **למימרא דלא.** בעי מים חיים: **והתניא.** בת"כ והקרב והכרעים ירחץ במים ולא במזוג מים ויין מזוגים יחד שני חלקי מים ואחד יין: **שאר מים.** ואפילו מכונסין: **מאי קל וחומר למי כיור לאו** [למימרא דמים חיים נינהו] [כ] והכי ק"ו למים חיים הכשרין לכיור שכשרין לרחיצת קרבי קדשים: **לא דקדשי.** ומי כיור ממש קא יליף בק"ו שרוחצין במימיו קרבים וק"ו שלהן לקדשי הוא: **והא תנא דבי שמואל.** לא ידענא היכא קאי ומיהו משמעין מינה דהיכא דכתיב מים סתמא אין מי כיור כשרין לו: יכול

בין שאין בהן רביעית. למאי דקס"ד בלא קודח יש תימה דגרע מנטילת ידים ויש לומר דנטילת ידים נמי כשיש בו רביעית נוטלין אפילו לשנים (ידים פ"א מ"א) והכא בדהוה ביה רביעית מעיקרא: **והא** ממנו אמר רחמנא. פי' בקונטרס דאמתני' (פריך) דאמר כל כלי שרת ראויין לקדש פריך וקשה תיקשה ליה מתניתין [דיומא] (דף מג:) דקתני דכהן גדול מקדש בקיתון של זהב ונראה דקאי אהא דשני בקודח מתוכו [ופריך] והא ממנו אמר רחמנא דאין לקדש אפי' קודח אלא אם כן יהא כמוהו שיהא בו כשיעור: **קודח** מתוכו. פי' שנוטל ממימיו בכלי קטן וכשירה לקדש כיון דבאין מכלי גדול וכה"ג לקמן אם קדח בו רביעית מטבילין בו מחטים וצנוריות דמהכשירות [כא] דמקוה אתו ובקונטרס לא פירש כן: **ק"ו** מבנו. משמע שיש לו תוך ועשוי כמין תיבה פרוצה למעלה והכיור יושב עליו ורבי' [כב] פי' כעין יורה כפוייה על פיה ופתחו שוליה: **לרביעית** אינו משלים. פי' בקונטרס לרביעית לנטילת ידים וקשה [כג] תימה והיה נראה לפרש לרביעית היינו להטביל מחטין וצנוריות דבהכי מיירי בסוף שמעתא ומיהו נראה כפירוש הקונט' דבימי ר"ל כבר נטלו רביעית דמקוה כדמוכח בנזיר בפרק שלשה מינים (דף לח.): **למעוטי** טיט הנדוק. אע"ג דמשלים למי מקוה אין מטבילין בו כדאמר בפרק קמא דסוכה (דף יט.) גבי אויר מצטרף ואין יושבים תחתיו ופריך מי איכא מידי דאיהו לא חזי ומצטרף וקאמר טיט הנדוק יוכיח ולא כמו שפירש שם בקונטרס דאע"ג דמשלים כדתנן במסכת מקואות פ"ז [ד] אלו מעלין ולא פוסלין מי [כד] השלג והברד וטיט הנדוק מכל מקום אם עשה מקוה שלם מטיט הנדוק לא עלתה לו טבילה דלפירושו אין זה יוכיח דטיט הנדוק בשעה שהוא משלים חזי לטבילה ולא דמי [לאויר] דאין יושבים תחתיו אפי' בשעה שהוא משלים לפיכך נראה [דטיט הנדוק נמי] אפי' בשעה שמצטרף אין מטבילין בו והכי תנן במסכת מקואות פ"ב (מ"י) מקוה שיש בו מ' סאה [כה] וטיט רבי אליעזר אומר מטבילין במים ואין מטבילין בטיט רבי יהושע אומר בטיט [כו] ובמים בלחה טיט אמרו בטיט שהמים צפין על גביו ואם היו המים מצד אחד מודה רבי יהושע שמטבילין במים ואין מטבילין בטיט בלחה טיט אמרו בטיט שהקנה יורד מאליו בתוכו [כז] דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר מקום שאין קנה המדה עומד אבא אליעזר [בן דילאי] אומר מקום שהמשקולת יורדת רבי אליעזר אומר היורד בפי חבית רבי שמעון אומר היורד [כח] בשפופרת הנוד רבי אליעזר ברבי צדוק אומר הנמדד בלוג והיינו טיט הנדוק דסוכה (דף יט:) דאמר יוכיח [דכשהטיט מצד א' מצטרף לכ"ע ואין מטבילין בו]: **אפילו** לרביעית. כאן פי' בקונטרס דאמרינן פרק כל הבשר (חולין דף קו.) מים שנפסלו משתיית בהמה בין בכלים בין בקרקע פסולין הא לא נפסלו כשירים ואינו כן דהתם תניא בהדיא בקרקע כשירים ופליגי התם באפסקא בבת בירתא אבל במקומן כשירין לכולי עלמא ואפי' [כט] מקוה והא דקאמר הכא אי אין פרה שוחה ושותה ממנו אפילו למקוה נמי אינו משלים לא קשיא מידי דהתם במים צלולים מיירי בלא טיט אלא שהם סרוחים ונפסלו משתיית בהמה והכא מיירי במים עבים שנפסלו על ידי טיט המעורב בהן ויש תימה מנא ליה האי שיעורא דכל הני תנאי דמסכת מקואות (פ"ב) לא מיירו בשתיית פרה [ל]: **נתן** סאה כשר. בעי פירות מיירי כדפי' פרק הערל (יבמות דף פב:) אבל מים שאובין אפי' כל היום כולו [כשר דלראשון ראשון] בטל ויש תימה דגבי קרב וכרעים דרשינן במים ולא במזוג והכא גבי כיור [לי] כתיב במים ומכשרינן במזוג: **והא תנא** רבי שמואל. פי' בקונטרס לא ידענא היכא קאי ומיהו נמצא בתורת כהנים תניא [לא] והקרב והכרעים ירחץ במים ולא ביין ולא במזוג במים לרבות שאר מים) יכול שאני מרבה מי תותין תלמוד לומר מים מים שאין להם שם לווי יצאו אלו שיש להם שם לוי:

מסורת הש"ס

א) ת"כ ויקרא נדבה פרש' י ה"ז, ב) ירושל' ברכות פ"ז ה"א, סוכה פ"א הי"א, ג) [בסוכה יט: וכן גרס פ"ז דמקואות מ"א הנדוק גר"ס, וכן גפי' הרמב"ם והכל מכנעטולה והתוי"ט גרסו כולם וכן פרש"י בסוכה יט: הנדוק שראוי להוריקו מכלי אל כלי כו', ולע"ק בפרש"י דהכא ד"ה נדוק], ד) יבמות פב: מקואות פ"ז מ"ב, ירוש' תרומות פ"ה ה"ב, ה) [תו"כ נדבה פ"ד ה"ז, פ"ז ה"ד, צו פ"ז ה"ג, וע' לקמן צו:], ו) תו"כ שמיני פרש' ח ה"א, ז) חולין קו., ח) ב"א, ט) ועי"ע תו' סוכה יט: ד"ה שיט, י) [בת"כ שלפנינו לא נמצא עדיין], כ) [ע' גר"ס רש פי"ד דנגעים ד"ה מים חיים כו' ושמא אכן מתגיא כו' ע"ש שנם בת"כ שהעתיק מכ"ל מים חיים ולא מלוחים ולא פושרים ולא המכזבים כו' לא נמצא עדיין בת"כ שלפנינו, אבל הנצי"ב ז"ל ציין דנמצא בת"כ פ' שמיני פ"ח ה"א לענין הכשר אוכלין לקבל טומאה:

◆

תורה אור השלם

1. וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו מִמֶּנּוּ אֶת יְדֵיהֶם וְאֶת רַגְלֵיהֶם:
שמות ל, יט

2. בְּבֹאָם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וּבְקָרְבָתָם אֶל הַמִּזְבֵּחַ יִרְחָצוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת מֹשֶׁה:
שמות מ, לב

3. וְעָשִׂיתָ כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְכַנּוֹ נְחֹשֶׁת לְרָחְצָה וְנָתַתָּ אֹתוֹ בֵּין אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְנָתַתָּ שָׁמָּה מָיִם: שמות ל, יח

4. וְהַקֶּרֶב וְהַכְּרָעַיִם יִרְחַץ בַּמָּיִם וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה הוּא אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:
ויקרא א, יג

◆

שינויי נוסחאות

א] בר אהבה (שו"מ): ב] צ"ל מתוכו (הגי' הב"ח ברש"י, וכ"ה בסתה"י וכרש"י כ"י ובתוס'): ג] ממנו כתיב (שמכ"י, וכ"ה ברש"י): ד] כצ"ל הנרוק, וכן בשמכ"י, וכן הגיה היעב"ץ גם ברש"י ותוס', ועי' מספ"ש: ה] כצ"ל נוסף אי הכי: ו] דלא בעינן מים חיים והתניא (כ"י), ועי' רש"י. וכן בהמשך גי' כ"ל לאי דבעינן מים חיים: ז] צ"ל דבי (שו"מ והגר"ב). וכצ"ל בתוס': ח] כ"ל דבעינן (גליון ושו"מ): ט] צ"ל ומוציא ואותו כלי אינו צריך להחזיק רביעית אבל בכיור עצמו בעינן שיעור כו' (גליון ובשו"מ בשוה): י] לקדש דהא ממנו כתיב דמשמע דוקא ממש מן הכיור (שו"מ שו"ח ובי"ש): יא] למאי דפריש בהדיא דמיה דלא פריש לא (כ"י): יב] הקשתיו נמחק (שו"מ): יג] נרוק דק שראוי כצ"ל (שו"מ, ועי' אות ד' ותספ"ש אות ג: יד] שלא נפסלו משתיית בהמה ולא נעשה בהם מלאכה כשרים לידים, דהכי תנן התם ומייתי לה בפ' כל הבשר מים שנפסלו משתית בהמה כו' (שו"מ): טו] צ"ל נרוק, וכן בתוס' (שמכ"י): טז] צ"ל הנך (שמכ"י): יז] היתה רביעית מים כו' הללו לתוכן כו' ונטל כנגדה כו' כצ"ל (שמכ"י): יח] לתוכו או למלאות כצ"ל (שו"מ): יט] נינהו בתמיה (שו"מ): כ] דכיור זה מקומו אחר ד"ה קודח (מהר"ם שו"מ): כא] דמהכשירא (שו"מ): כב] ורש"י פי' בחומש כצ"ל (שו"מ): כג] וקצת היה נר' לפרש כצ"ל (שו"מ ובר"י), ועי' צ"ק ופי"ת בתוספות גירסתני: כד] תיבת מי נמחק (שו"מ וכ"ה במשניות): כה] סאה מים וטיט (שו"מ וכ"ה במשניות): כו] צ"ל במים ובטיט [illegible]

שיטה מקובצת

[illegible]

עין משפט נר מצוה

נו א מיי' פ"ה מהל' ביאת מקדש הלכה יא ובהשגה וסמג עשין קעה:

נז ב ג מיי' שם הלכה י:

נח ד מיי' שם הלכה י"ב:
ה פי"א מהלכות מקואות הלכה ט ועיין כ"מ:

נט ו מיי' פ"ה מהל' ביאת מקדש הל"ב ומיי' פ"ח מהל' מקואות הל"ט סמג עשין רמח טוש"ע או"ח סי' קס סעיף ט:

ס ז ח מיי' שם הלכה יא טוש"ע יו"ד סימן רא סעיף לג וטוש"ע או"ח סימן קס סעיף י:

סא ט מיי' פ"ז שם הלכה י:

סב י כ מיי' פרק ד שם הלכה ז טוש"ע יו"ד סי' רא סעיף לד:

סג ל מיי' פ"ז מהל' מעה"ק הלכה ו:

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בין וכו' לגבי נטילה: (ב) ד"ה בקודח מתוכו כצ"ל וכן בגמרא:

◆

מוסף רש"י

אלא ממנו למעוטי כלי חול. דרחצו ממנו כתיב, וכי איתרבו שאר כלים לקמן דומיא דידיה איתרבו (לעיל כ.) **טיט הנרוק.** שראוי להריקו מכלי אל כלי, כגון שהוא רך (סוכה יט.) **נתן סאה ונטל סאה הרי זה כשר.** גבי שאר משקין ומי פירות ותמד שהחמיץ קאי במס' מקואות, ולשמועינן דאע"ג דחזר ונטל ואיכא למימר הא חסר ליה מקוה, שהסאה הואת אין מעלימתו שאין ראוי למקוה, אפ"ה כשר דמכי יהבו לגביה בטל ליה והוו להו מי' והדר כשנטל ראוין וכי שקל חד סאה פשו מ', אבל איפכא לא דכי נטל סאה ברישא חסר ליה וכי הדר מלייה הוי"ל מקוה חסר דמשקין הללו אין משלימין את המקוה (יבמות פב:):

◆

שיטה מקובצת (המשך)

דא"כ לא היה יכול לקדש ממנו (תו' חו"ש): **ד"ה אפילו.** ויש תימה מכ"ל האי שיעורא כו'. גליון, ונראה דהתם דלא איירי אלא לענין הטבלה במים מפליג בין קנה יורד ואין קנה יורד ואינך מילקים כמתפרש התם, אבל הכא איירי בהשלמה בטיט עצמו וקנה יורד מאליו איכא' לאפלוגי, ולא משכחת ליה אלא בין שוחה ושותה הפרה לאין שוחה ושותה (תו' חיצוניות):

מכאן שייך לעמוד הבא

יבול בן גבר בשש. תימה היכי ליה שבילא זה, וי"ל דשמא פסול דורות לא שייך אלא חכמי ישראל (חי"א): **מתוך** שפירשה בצבור כו'. וכ"ת בטומאה שרין נמי ניתא מתוך, וי"ל דשבחי זקני דרים דכי לאמרא"י טומאה בנזיר מכמעטוי ואפילו בטומאה דיקא טומאה מת אבל שרין לא אשמרי כלל אף בנזיר, ומעמידו (קסי"ד) הפתא דרין דגלי בטומאת נבלים דכי לאמרא"י בנזיר בטומאת מת דיקא לאמרא"י כו', וילפינן שמוש מן המסורת, אך לנמי לא אפיק אלעשין דהוי היקש גמור למתפיק מכפרים [מתחכפרים], ולהכי זקני ברים פליגי בתרתי, מדה בכה דשבחי דלא לאמרא"י טומאה בנזיר כי אם טומאת מת, ועוד מכה דלאמרי מתוך שפירשה כו', וכ"ת בין דלאמרי מתוך מה ייפה כח בנזיר מביחיד בין ליחיד נמי לאמרא"י (אלדרכה מסמבר שפי בין דגלי קרא בנזיר דיש חילוק בין נבור ליחיד, דיש לומר דנפקא מינה דבנזיר הורלה אף לכתחילה אבל דיחיד אינו מרלה כי אם בדיעבד. ילא גרסינן לי הכי, דבלאו הכי הוי מלי למיפרך בלא מתוך לנקי דרוס דספרי דטומאת שרץ לא אמרי בנזיר אף בכהנים (ודהי מלי למיפרך) טומאת [illegible]

[illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones